

Start SO

SO för nyanlända

Camilla Holmberg & Anna Lindstam

Vad är SO?

Sidan 7

Övning • Förklara ordet på svenska

Ett **syfte** är en förklaring till varför man ska göra något, till exempel varför man ska läsa SO.

En **förklaring** talar om varför något är viktigt eller varför något händer.

Att **diskutera** betyder att man talar med andra om något. Man säger vad man själv tycker och lyssnar på vad andra tycker.

Vad är geografi?

Sidan 11

Övning • Fyll i

2. Europa

Sidan 12

Övning • Hitta svaret

1. I norra Sverige finns det mycket skog. I nordvästra Sverige finns det berg.
2. Det finns mycket odlingsmark i södra Sverige.

Sidan 13

Övning • Hitta svaret

Sveriges grannländer är Finland, Norge och Danmark. (Ibland räknar man länderna på andra sidan Östersjön som grannländer, även om Sverige inte har några direkta gränser mot dem.)

Sidan 18

Övning • Hitta svaret

Det bor flest människor bor i städer och i södra Sverige.

Sidan 15

Övning • Hitta svaret

1. Nej, det är inte troligt att det blir vulkanutbrott i Sverige. Där Sverige ligger finns det inga kontinentalplattor som kan glida i sär.

Vad är samhällskunskap

Sidan 17

Övning • Förklara och diskutera

1. Att styra ett land betyder att bestämma över ett land.

Sidan 18

Övning • Hitta felen

Sverige är ett **demokratiskt** samhälle. Det betyder att alla **medborgare** är med och bestämmer. Men alla **enskilda** personer kan inte få som de vill. I stället får var och en som är **myndig** och över 18 år vara med och **rösta** fram de politiska **partier**, som bestämmer hur Sverige ska styras.

Sidan 19

Övning • Leta efter svaren

1. I Sverige röstar vi på politiska partier.

2. Staten (kommuner och landsting) och privatpersoner kan äga skolor, sjukhus och företag.
3. Vi betalar för utbildning och sjukvård genom skatter.

Sidan 20

Övning • Sant eller falskt

Falskt

Sant

Falskt

Sant

Sidan 21

1 Övning • Fyll i

1. Vem som helst kan starta ett **politiskt parti**.
2. Det är en viktig del av demokratin att **så många som många röstar i valen**.

Sidan 22

Övning • Fel ordning

1. ett parti
2. färre
3. riksdagen
4. en regering

Sidan 23

Övning • Leta efter svaren

- Partiet måste få fyra procent av rösterna.
- Riksdagen bestämmer vilka lagar som ska gälla i Sverige. Den utser regeringen som ska styra Sverige.
- Regeringen ska genomföra de lagar som riksdagen har

bestämt. Regeringen ska också lämna förslag på nya lagar som Riksdagen får rösta om.

- Chefen över regeringen kallas för statsminister.

Sidan 24

Övning • Förklara på svenska

1. Att samarbeta betyder att arbeta tillsammans.
2. En union består av länder som har samma regler och lagar.

Sidan 25

Övning • Demokrati eller diktatur?

- Det finns flera partier att rösta på. **Demokrati**
- Ett parti eller en person bestämmer allt. **Diktatur**
- Det finns bara ett parti att rösta på. **Diktatur**
- Majoriteten av folket får vara med och bestämma. **Demokrati**

Vad är religionskunskap?

Sidan 29

Övning • Hitta svaren

Judendomen är syskonreligion till **kristendomen** och **islam**.

Hinduismen är syskonreligion till **buddhismen**.

De kallas systerreligioner för att de liknar varandra på många sätt.

Sidan 33

Övning • Sant eller falskt

- F Ett barn måste ha en judisk pappa för att blir jude.
- S Judar brukar inte äta fläskkött.
- F Sabbaten börjar på lördag kväll.
- S Den judiska påsken kallas pesach.
- F Alla judar ber lika många gånger varje dag.
- S Moses fick i uppdrag av Gud att hjälpa judarna att fly.
- S Kosher är mat som judar får äta.

Vad är historia?

Sidan 37

Övning • Hitta svaren

3. Att något har hänt går ofta att säga säkert. Det är till exempel sant att Sverige blev medlem i EU 1995. Varför något har hänt är mycket svårare. Varför Sverige gick med i EU har inte ett svar. Det finns ofta många svar på varför-frågor.

Sidan 38

Övning • Hitta svaren

1. En inlandsis är en stor och mycket tjock is som täcker ett mycket stort område.
2. Därför att isen täckte det område som vi kallar Sverige.
3. De första människorna flyttade till Skandinavien för 5000 år sedan.

4. När isen försvann kunde människorna börja odla marken.

Sidan 39

Övning • Hitta svaren

Under **järnåldern** trodde människorna i Norden på gudar som de kallade **asar**. De offrade **djur** och människor till asarna. De viktigaste gudarna var Oden, som var **vishetens** gud och Tor som var **krigets** gud. Känner du igen namnen? Vi har kvar namnen i våra **veckodagar** onsdag och torsdag!

Sidan 40

Övning • Förklara orden på svenska

1. En nordbo är en person som bor i det område som kallas Norden.
2. Ett skepp är en stor båt.
3. En viking var en person som reste iväg med stora skepp för att handla eller kriga och stjäla under den period som kallas vikingatiden.
4. En vikingagård kallas det hem som vikingafamiljen bodde i.

Sidan 41

Övning • Skriv och berätta

1. Vikingarna tog med sig nya saker, gudar och nya sätt att leva (levnadssätt).
2. Vikingarna träffade kristna människor i andra länder och blev påverkade av dem.

Resurser

Sidan 44

Övning • Fel ordning

- 3 När vattenångan kommit högt upp bildas det moln.
- 4 Sedan regnar eller snöar det beroende på hur varmt det är.
- 2 Då bildas vattenånga som stiger upp i luften.
- 1 Vattnet i hav och sjöar värms upp av solen.
- 5 Vattnet rinner ner i åar och floder som rinner ut i hav och sjöar.

Sidan 45

Övning • Fyll i

1. Salt vatten kan **inte användas till odling och vi kan inte dricka det.**
2. Sötvatten **finns i sjöar och åar** (floder).
3. Grundvatten finns **ner i marken.**
4. Dricksvatten finns i **grundvattnet.**

Lagar och regler

Sidan 47

Övning • Hitta felen

Alla ska vara lika inför **lagen** i Sverige. Det är en **rättighet** som gäller alla människor i Sverige. Det spelar ingen roll om du är **fattig** eller rik, om du är **politiker** eller inte, har bott kort eller lång tid i Sverige, eller om du är **man** eller kvinna.

Alla som bor i Sverige är **skyldiga** att känna till vilka lagar som gäller i landet och **följa** dem.

Sidan 48

Övning • Fyll i meningarna

1. Att bryta mot en lag kallas för att **begå ett brott.**
2. När man bryter mot en lag kan man få **ett straff.**
3. När man har fyllt 15 år är man **straffmyndig.**

Sidan 49

Övning • Hitta orden

1. Om man tror att någon har begått ett brott så är den personen **misstänkt.**
2. Den som har begått ett brott är **skyldig.**
3. Den som bestämmer om någon ska få ett straff kallas för **domare.**
4. Den person som åtalar någon för ett brott i en domstol kallas för **åklagare.**
5. Om några har sett ett brott begås är de **vittnen.**
6. Alla har rätt att få hjälp av en **försvarsadvokat** som ska hjälpa dem att få en rättvis behandling i domstolen.

Sidan 51

Övning • Skriv och berätta

2. Polisen kontrollerar (mäter) hur fort bilarna kör.

Övning • Ta reda på

1. Att köra bil utan att använda bilbälte. **O**
2. Att gå i en skog som en annan person äger. **L**
3. Att cykla på kvällen utan cykellampor. **O**
4. Att cykla utan hjälm när man är under femton år. **O**
5. Att bada utan flytväst om man inte kan simma. **L**
6. Att behålla värdefulla saker som man hittar. **O**
7. Att inte rösta i valet till riksdagen. **L**
8. Att köra bil om man har druckit alkohol. **O**

Sidan 53

Övning • Fyll i

De här mänskliga rättigheterna **handlar om** rätten att kunna leva ett bra liv. Det spelar ingen roll om man är **fattig** eller rik, eller vilken del av världen man kommer ifrån. Det spelar heller ingen roll om man är man eller **kvinn**a. Man ska ändå ha samma rättigheter. Där **står** det till exempel att man ska ha rätt att säga och **skriva** sina åsikter och få ha den tro man vill. Det står också att ingen ska behöva **svälta**, att alla ska få utbildning, att man ska slippa bli **torterad** och att man ska få leva i en demokrati. De mänskliga **rättigheterna** är inte någon lag.

Sidan 55

Övning • Fel ordning

1. FN har också särskilda rättigheter för barn.
2. Ett barn har rätt till utbildning och trygghet.
3. Ett barn ska skyddas mot fysiskt och psykiskt våld.

Kristendom

Sidan 56

Övning • Vad ser du på bilden?

1. Det finns en bild på Jesus längst fram.

Sidan 58

Övning • Att diskutera

1. Gamla testamentet är en helig text både för judar och kristna.
2. Det nya testamentet handlar om Jesus.
3. Genom att bli döpta blir de medlemmar i den kristna församlingen.

Sidan 59

Övning • Svara på frågorna

1. De arbetar i kyrkan.
2. En präst leder gudstjänsten och predikar.
3. Det betyder att berätta om händelser i Bibeln.

Sidan 61

Övning • Para ihop

Jul firas i **december**.

På julen firar man att **Jesus föddes då**.

Fyra veckor före jul tänder **många kristna ett ljus varje söndag**.

I fönstret hänger många kristna **en stjärna under advent**.

Julgran och julklappar hör inte till **den kristna traditionen**.

Påskan är för att minnas att **Jesus dog och blev levande igen**.

På påskan äter många i Sverige

påskägg och godis.

Påskan firas på **våren**.

Islam

Sidan 62

Övning • Fyll i

1. Islam är den yngsta av världsreligionerna.
2. Gud på arabiska heter Allah.
3. En profet är en person som fått ett uppdrag från Gud att sprida Guds budskap.

Övning • Jämför

De tre religionerna är monoteistiska och de har flera gemensamma profeter. (De uppstod även i det vi idag kallar Mellanöstern och har vissa gemensamma heliga platser, till exempel Jerusalem.)

Sidan 63

Övning • Leta efter svaren

1. De menar att Koranen är Guds exakta ord och ska läsas på arabiska. Koranen kan egentligen inte översättas till andra språk.
2. Det är viktigt för muslimer att försöka leva som Muhammed. Han är en viktig förebild för muslimer. Sunna beskriver vad Muhammed gjorde och sa.
3. Mecka är en viktig stad eftersom Muhammed föddes där. I Mecka finns också helgedomen Kaban.

Sidan 64

Övning • Fyll i orden som saknas

1. ber
2. ramadan
3. vallfärd
4. allmosa

Sidan 65

Övning • Skriv och berätta

1. Man firar Idal-Fitr för att avsluta fastan.
2. Vid båda högtiderna träffar man sin släkt och sina vänner, äter gott och ger varandra presenter

Sverige

Sidan 66

Övning • Sant eller falskt

- F Svealand ligger i norra Sverige.
S Stockholm är Sveriges huvudstad.
F I Malmö bor det drygt 500 000 invånare.

- F Götaland är den största delen av Sverige.
- S I Stockholm bor det ca 1,4 miljoner invånare.
- S Det bor fler människor i Göteborg än i Malmö

Sidan 69

Övning • Fel ordning

1. Många svenskar pratar om vädret.
2. På sommaren är det ljust och varmt.
3. På vintern är det mörkt och kallt.
4. På hösten blåser det mycket.
5. Det regnar mycket på våren.

Sidan 70

Övning • Fyll i

1. Längst söderut i Sverige finns det **mycket odlad mark**.
2. Längst norrut i Sverige finns det **höga berg (fjäll) och stora granskogar**.
3. I en skog växer **träd**.
4. För att växa bra behöver lövträd ha **ljus och värme**.

Sidan 72

Övning • Fel ordning

1. en industri
2. ett fordon
3. en gruva
4. ett jordbruk

Sidan 74

Övning • Hitta 7 fel

Längst upp i **norra** Sverige, Norge, Finland och nordvästra Ryssland ligger ett område som heter Sápmi. Sápmi är **samernas** land. Samer är ett **urfolk** i norra Europa. Det betyder att samerna har **bott** där under väldigt lång tid. Det finns **ungefär** 100 000 samer i Sápmi. Det finns ungefär 36 000 samer i Sverige. Många samer föder upp **renar** och får sin inkomst från renarna. De säljer bland annat **renskinn** och renkött.

Medeltiden

Sidan 76

Övning • Skriv och berätta

1. Det var kungen som bestämde vad människorna skulle tro på.
2. Det är varje människas rättighet i Sverige att själv bestämma vad man vill tro på.

Sidan 77

Övning • Vad ser du på bilden?

Två flaggor, en mur, tre torn, himmel, moln, gräs och buskar.

Sidan 78

Övning • Hitta felen

Byarna blev **större** under medeltiden och fler människor levde **tillsammans**. Det började bli **viktigt** med gemensamma lagar och regler. Sverige var uppdelat i olika delar som kallades för **landskap**. Varje landskap hade en egen **kung**. Alla **fria män** i ett landskap samlades några gånger

varje år för att bestämma i olika frågor. Det kallades för **ting**. På tingen bestämde man vilka lagar som skulle gälla i det landskapet.

Sidan 79

Övning • Dra ett streck

Adeln: Arbetade för kungen och hade mycket pengar och makt.

Bönder: Arbetade på jordbruk och hade lite mak.

(**Slavar:** Arbetade hårt åt andra, men ägde ingenting och hade ingen makt.)

Borgare: Arbetade i städer med att tillverka och sälja saker. Präster

Präster: Arbetade i kyrkan och hade mycket pengar och makt.

Sidan 80

Övning • Förklara orden på svenska

Förr i tiden betyder hur det var/det som hände för länge sedan.

Att lära av historien betyder att vi kan lära oss något av vad människor gjorde för i tiden.

Ett redskap är en sak, ett verktyg, som man kan använda för att göra andra saker med. En sax eller en hammare är ett redskap.

En arkeolog försöker få reda på hur människor levde förr genom att gräva fram saker som människor har använt.

Att få reda på något betyder att få kunskap om något.

Sidan 81

Övning • Berätta och diskutera

1. Man högg bokstäverna i sten och trä (och ben).
2. Man kan lära sig om hur människorna levde.
3. Under medeltiden var det oftast prästerna som skrev texter.

Sidan 82

Övning • Leta efter svaren

1. Gustav Vasa blev kung i Sverige 1523.
2. Ja, idag kan både kungens söner och döttrar arva kronan.
3. Det heter monarki.

Sidan 83

Övning • Sant eller falskt

- F Gustav Vasa gjorde så att Sverige blev ett katolskt land.
- F Martin Luther kom från Danmark.
- S Martin Luther protesterade mot det han tyckte var fel i den katolska kyrkan.
- F Kyrkan fick inte behålla alla sina rikedomar.
- F Gustav Vasa blev en kung med lite pengar och makt.

Individer och gemenskaper

Sidan 85

Övning • Motsatser

1. viktig/oviktig
2. vanlig/ovanlig
3. att vara gift/att vara ogift
4. starka/svaga

Sidan 88

Övning • Vad betyder orden på svenska

en kärnfamilj: En familj som består av föräldrar och barn.

en ensamstående förälder:

Förälder som lever ensam med sitt/sina barn.

ett samboförhållande: Två

personer som lever tillsammans utan att vara gifta.

ett särboförhållande: Två

personer som är ihop men som inte bor ihop.

Sidan 89

Övning • Skriv och förklara

1. Man får inte behandla en person orättvist för att han eller hon
  - är man eller kvinna
  - kommer från ett annat land
  - tror på en på en viss religion
  - har en viss sexuell läggning.

(Enligt Diskrimineringslagen får man inte heller diskriminera på grund av könsöverskridande identitet/uttryck, funktionshinder eller ålder.)

Hinduismen

Sidan 92

Övning • Hitta felet

Hinduismen började för flera tusen **år** sedan i Indien. Nästan alla hinduer i världen bor i **Indien**. Hinduismen är en polyteistisk religion, det betyder att man tror att det finns många olika **gudar**.

Vilka gudar man ber till kan bero på var man bor, hur gammal man är eller hur ens **liv** ser ut. Det finns till exempel en gud som är **skolbarnens** beskyddare. En del hinduer **menar** att det bara finns en gud och att de andra gudarna bara är olika sätt för guden att **visa** sig på.

Sidan 92

Övning • Sant eller falskt

- S** I Indien bor nästan alla hinduer.
- F** Hinduismen är en monoteistisk religion.
- S** Återfödelse betyder att man får ett nytt liv efter döden.
- F** Karma är en gudomlig kraft som finns i allt levande.
- S** Samasara är ett kretslopp av återfödelse och död.

Buddhismen

Sidan 94

Övning • Fyll i

Även inom **buddhismen** finns det stora skillnader mellan hur människor lever. Men nästan alla hinduiska familjer har också **altare** hemma. Där har man bilder på de **gudar** man tror på och ber till. Varje gud har **också** egna tempel. Man går till sin guds tempel och **ber**. Hinduer brukar vara **vegetarianer** eftersom de tror att en människa kan återfödelse som ett **djur** vill många inte äta kött.

Sidan 95

Övning • Fyll i

1. En präst är en religiös ledare. Prästen har kontakt med Gud/gudarna och kan föra vidare Guds/gudarnas budskap till människorna.

(Obs! Ordet präst används för att beskriva andliga ledare inom olika religioner. Men ordet fångar inte alltid de olika funktioner och roller religiösa ledare har i andra religioner. I ordförklaringen till "en präst" i avsnittet om kristendomen förklaras ordet med att en präst leder gudstjänsten och predikar.

2. En krigare är en person som krigar. Ett liknande ord är soldat.
3. En köpman är en person som köper och säljer saker.
4. En tjänare är en person som arbetar för någon eller försöker vara till nytta för någon. Ett annat ord är tjänstefolk.

Sidan 97

Övning • Att jämföra

1. Inom hinduismen finns många **gudar**. Inom buddhismen finns det olika åsikter. Buddha menade att det inte finns några gudar, och en del buddhister tror därför inte på gudar. Andra buddhister menar att Buddha blev en **gud** och de ber till honom.
2. Båda religionerna tror på **återfödelse**. Målet för båda religionerna är också att människor ska sträva efter att inte återfödast (befrielse).

3. Båda religionerna tror på att människans **karma** påverkar hans eller hennes nästa liv. En persons karma avgör vem/vad han eller hon blir i nästa liv.

Sidan 98

Övning • Motsatsen

mycket/lite
nöjd/missnöjd
betydelsefull/betydelselös
kort/lång
tända/släcka
vacker/ful

Hållbar utveckling

Sidan 101

Övning • Skriv i rätt ordning

2. Resurserna räcker längre om vi inte använder för mycket.
3. Vi måste vara rädda om jordens resurser.
4. Det finns många naturresurser på jorden.

Sidan 102

Övning • Sant eller falskt

- F Det finns rent vatten till alla människor i alla länder.
S Man blir sjuk och svag av för lite mat.
S För att få rent vatten behöver man ha reningsverk och brunnar.
F Det är bra om avloppsvatten blandas med rent vatten.
S Om man gräver brunnar i fattiga länder kan fler få rent vatten.

Sidan 103

Övning • Förklara orden på svenska

1. Att ge bistånd betyder att ge hjälp eller stöd. Rikare länder ger bistånd (hjälp) till länder. Det kan vara pengar, mat och verktyg, men också utbildning och sjukvård.
2. Utbildning betyder ungefär samma sak som studier. Att utbilda sig betyder att studera, gå i skola.
3. Ett vulkanutbrott och jordbävningar är ett exempel på en naturkatastrof.
4. Krig är då länder försöker lösa konflikter med vapen.
5. Att vara fattig betyder att inte ha tillräckligt med pengar för att kunna äta sig mätt.

Sidan 104

Övning • Hitta felen

För att det ska bli en ekologisk hållbar **utveckling** måste människor ändra sitt sätt att **leva**. I Sverige och i många andra länder äter vi för mycket **kött**, handlar för mycket och åker för mycket **bil** och **flyg**. Det här leder till **utsläpp** av växthusgaser och förorenar, smutsar ner **vatten** och natur.

Sidan 105

Övning • Vad ser du på bilden?

Bilden beskriver hur solens strålar värmer jorden, och att en del värme reflekteras tillbaka ut i rymden. Gaserna i atmosfären gör att inte all värme strålar ut från

jorden utan att en del värme stannar kvar. Gaserna fungerar lite som ett lock som släpper igenom mer eller mindre värme. Blir det mer gaser i atmosfären leder det till att mer värme stannar kvar på jorden. Det blir varmare.

Ekonomi

Sidan 108

Övning • Skriv på svenska

1. En inkomst är alla pengar man får, till exempel den lön man får genom att arbeta.
2. Barnbidrag är ett exempel på ett bidrag.
3. En utgift är något du använder som kostar pengar. Vanliga utgifter är hyra, mat och kläder.

Sidan 110

Övning • Skriv på svenska

Den svenska staten, kommunerna och landstingen får den största delen av sin **inkomst** från skatter. Alla människor i Sverige som arbetar ska betala **skatt**. Vi betalar ungefär 30 procent av det vi **tjänar** i skatt. Det betyder att om man tjänar 100 kronor på ett arbete **betalar** vi 30 kronor i skatt och 70 kronor får vi **behålla** själva. Vi betalar också skatt på **varor** vi köper. Skatten på varor vi köper är ungefär 25 procent av priset.

Sidan 111

Övning • Skriv på svenska

en brandstation
en väg.
en idrottsanläggning
en bostad

Sidan 113

Övning • Hitta svaren

1. Om man behöver lära sig mer svenska innan man börjar gymnasiet kan man gå på **introduktionsprogram**.
2. För att kunna få vissa arbeten behöver man ha **en utbildning**.
3. Elever kan få hjälp att välja utbildning av **en studie- och yrkesvägledare**.
4. Ett alternativ till gymnasium är **folkhögskola**.

Sidan 114

Övning • Fel ordning

1. information
2. internet
3. tidningar
4. medier
5. källkritisk
6. organisation

1600-talet och stormaktstiden

Sidan 116

Övning • Fyll i

Under 1600-talet blir Sverige en **stormakt**. Det är **en period** när Sverige krigar mycket och blir **större till ytan**. Många unga män skickas iväg och dör i krig. Det är en tid när **många är fattiga** samtidigt som de som är rika blir **ännu rikare**.

Sidan 117

Övning • Förklara orden på svenska

1. Människor lever tillsammans i **ett samhälle**.
2. En stad men **flera städer**.
3. **En vara** är en sak eller ett föremål, till exempel en sko, en bil eller en jacka.
4. **Att bilda** betyder att göra eller skapa något.

Sidan 118.

Övning • Hitta felen

På den här tiden såg man också till att **lagarna** skulle se likadana ut i hela landet och att man hade ordentliga domstolar. Man såg till att **kyrkorna** samlade information i kyrkoböcker om alla som bodde **i** landet. I **kyrkböckerna** skrev man upp när någon föddes, **döptes**, konfirmerades, gifte sig och dog. **Prästen** förhörde alla en gång om **året** och skrev sedan upp i boken om de hade klarat förhøret.

Mäktiga monarker

Sidan 121

Övning • Leta efter svaren

1. Sverige blev en stormakt genom att kriga mot andra länder.
2. Kristina abdikerade, hon lämnade över makten till sin kusin.
3. Karl X var kung i fem år (1654–1660).

Sidan 122

Övning • Förklara orden på svenska

1. Abdikera betyder att sluta som kung eller drottning.
2. Enväldig betyder att kungen eller drottningen bestämmer själv över staten.
3. Försörja (sig) betyder att leva på. Du försörjer dig genom att arbeta.
4. En diktatur är en stat som styrs av en person eller av en liten grupp personer.
5. Makt betyder att kunna bestämma över andra människor.

Att använda historia

Sidan 123

Övning • Skriv i rätt ordning

2. En vän kan beskriva en person positivt.
3. Samma person beskriver en ovän negativt.
4. Det är viktigt att veta vem som har beskrivit personen.

1700-talets frihetstid och Gustaviansk tid

Sidan 124

Övning • Motsatser

1. fattig / rik
2. utomlands / i hemlandet
3. ansvar / utan ansvar
4. viktig / oviktig
5. styra / bli styrd
6. stor / liten

Sidan 126

Övning • Fyll i

Göteborg var en viktig **handelsstad** under 1700-talet. Därifrån **seglade** stora fartyg med **varor** bland annat till och från Cadiz i Spanien och Kanton i Kina. Svenskarna sålde **järn** i Spanien. Pengarna användes för att köpa varor som **porslin**, **te** och **siden** i Kina. Det här var **lyxvaror** som bara de rika hade råd med.

Sidan 127

Övning • Leta efter svaren

1. Gustav III var intresserad av kultur och vetenskap.
2. Han startade Svenska akademien.
3. Nobelpriset.

1800-talet

Sidan 128

Övning • Fyll i

Under den **industriella** revolutionen uppfann man bättre plogar och andra **redskap**. Man kom också på hur man kunde odla mer **tåliga** växter. Det här och många andra **förbättringar** gjorde att inte lika många människor behövde arbeta i **jordbruket**. Många människor blev då arbetslösa och flyttade in till **städerna**.